

Honden trainen

volgens de regels van de natuur

MET DE ROEDEL METHODE®

DEEL 1

NATUURLIJK OPVOEDEN DOE JE ZO!

Arjen van Alphen & Francien Koeman

Van pup tot volwassen hond

Ontwikkelingsfases

Dit hoofdstuk is niet alleen bestemd voor mensen die een pup hebben, maar ook voor degenen die erover denken een pup te nemen, en die willen weten waar ze bij hun keuze op moeten letten.

Ook voor mensen die al een volwassen hond hebben of denken er een aan te schaffen, is dit hoofdstuk van belang.

Voor de (aspirant) pupbezitter bevat dit hoofdstuk informatie over de gevoelige periodes van de pup tot en met zijn (geestelijke) volwassenheid, en de gevolgen hiervan voor zijn opvoeding.

Voor de eigenaar van de volwassen hond geeft dit hoofdstuk handvatten om eventuele gedragsstoornissen te herkennen, die in het eerste levensjaar ontstaan zijn door opvoedingsfouten.

Hierdoor kan de opvoeding van deze hond effectiever zijn.

Zowel de pupbezitter als de bezitter van een volwassen hond moet zich realiseren dat, of de hond nu met 8 weken bij u komt of met 7 jaar, de hond ruime roedelervaring achter de rug heeft wat betreft rangorde en sociale status.

Een pup komt bij u in huis met de status die hij in het nestje had en die hij in uw roedel graag zou houden, of liever nog zou verbeteren!

De volwassen hond met zijn 'roedelverleden' heeft dezelfde intenties als de pup: de plaats behouden die hij in zijn vorige roedel had of... hogerop zien te komen. Daarbij moet de eigenaar in het oog houden, dat bij herplaatste honden bijna altijd

rangordeproblemen spelen: de hond stond 'te hoog' in zijn vorige roedel en dat leverde daar de nodige en blijkbaar niet op te lossen problemen op. Met die hoge status komt de hond in uw nieuwe roedel en hij zal die hoge status niet zomaar opgeven.

Wat leeftijd betreft maakt het niets uit: een pup van 8 weken en een volwassen hond moeten hun plaats onderaan in uw mensenroedel accepteren. Beschouwt u uw nieuwe volwassen aanwinst daarom gewoon als een grote pup, die zijn plaats moet leren accepteren.

De ontwikkeling van pup tot volwassen hond

Bij de ontwikkeling van een pup is een aantal kenmerkende fases te (onder)scheiden, die elkaar in de praktijk overlappen en vloeiend in elkaar overgaan. Per fase is een aantal kenmerken aanwezig waardoor we toch van aparte fases spreken. Deze kenmerken tijdens de geestelijke en lichamelijke groei zijn van enorm belang voor de verdere ontwikkeling van de pup tot een gezonde en volwaardig opvoedbare kameeraad. Doorloopt een pup deze fases optimaal, dan zal hij in staat zijn gezag te erkennen en zijn plaats onderaan de rangorde te accepteren, maar vanwege de aard van het beestje zal hij evengoed nooit schromen een ranghogere uit te dagen (zie hoofdstuk 2).

De vegetatieve fase; tot en met week 1

Tot voor kort was deze fase in de ontwikkeling van de pup het stiefkindje in de gedragswetenschap.

Men nam aan dat de pup alleen vegeteert: hij eet en ontlast zich. Het ontlasten kan hij nog niet zelf, dat lukt alleen dankzij de moeder. In de literatuur is dan ook weinig over deze fase terug te vinden.

De pup leidt op dat moment inderdaad een vrij vegetatief bestaan. Hij kan niets zien, de oren zitten nog dicht en hij heeft zijn moeder nodig om de blaas en de darmen te stimuleren. Maar er is één zeer belangrijke zintuig wel uitstekend werkzaam; de reuk.

Met zijn neus zoekt de pup zich een weg naar de tepels van zijn moeder en het liefst naar die tepel, waar meer melk uitkomt dan uit die andere. Dit gebeurt met veel machtsvertoon en met redelijk wat ellebogenwerk ten koste van wat minder sterke broertjes en zusjes.

Hiermee is de pup de strijd om de rangorde – het recht van de sterkste – onmiddellijk begonnen; de eerste uitingen van het sociale gedrag. We zien in deze fase dat sommige pups zich ontwikkelen tot ronduit vadsige beestjes, terwijl hun broertjes en zusjes bijgevoerd moeten worden omdat ze te weinig aankomen.

Dankzij het functioneren van de reuk neemt de pup nu al kennis van de geur van alle objecten in en rond de werpkist, óók de geur van mensen! Het is daarom belangrijk dat de pups vanaf de geboorte veel in de hand genomen zijn. Een goede fokker zal dit ook zeker enige malen per dag herhalen, al was het alleen maar om de pups te wegen. Wegen is tenslotte de enige manier om te zien of alles goed gaat; een gezonde pup groeit en komt aan, een ongezonde pup valt af.

Doordat de pup al vroeg kennismaat met mensenlucht wordt er een prima basis gelegd voor de opvoedbaarheid van de hond.

Bij de inprenting door geur krijgt de pup veel informatie over alles in zijn omgeving. De pup wordt op deze manier optimaal voorbereid op de visuele waarneming van de omgeving in de overgangsfase. De inprenting door geur vormt de basis en wordt gevolgd door de visuele en auditieve inprenting.

Als de geurinprenting gebrekkig is, zal de inprenting door het zien en horen minder goed verlopen dan wenselijk is.

Tijdens de volwassenheid is het nog steeds zo dat geur essentieel is (zie ook hoofdstuk 2). Door de geuren en markeringen uit zijn omgeving krijgt de hond informatie over andere honden uit de omgeving. Deze informatie is van belang als honden elkaar tegenkomen: je weet dan precies wie je voor je hebt en of je die hond moet vermijden of het conflict aangaan.

Niet alleen voor het leren (h)erkennen van de omgeving door geur is de vegetatieve fase belangrijk.

De pup is in deze fase voor 100% afhankelijk van de moeder.

Hierdoor is de moeder niet alleen bezig met de lichamelijke verzorging van haar pups maar ook met hun geestelijke ontwikkeling.

Alleen een rustige, stabiele en goed opgevoede moederhond blijft geregeld het nest schoonmaken en regelmatig melk afgeven, en is al bezig een basis te leggen voor een gezonde emotionele ontwikkeling van haar kroost. Een onrustige teef, die steeds opstaat, blaft en rondloopt, heeft ook een onrustige melkafgifte. Dit kan zelfs zo extreem worden dat als de moeder heftig schrikt en opspringt, de melkproductie stopt door de grote toevoer van adrenaline.

Onmiddellijk na de geboorte begint de moeder met de lichamelijke verzorging van haar pups. Zij legt hiermee de basis voor haar geestelijke overwicht. Dat dit niet zomaar door de pups geaccepteerd wordt, is duidelijk hoorbaar aan de boze en afwijzende geluiden van de pups.

Zo'n moederhond legt met dit gedrag de basis voor onrustige, nerveuze hondjes: nervositeit die met de moedermelk 'ingegoten' is.

In de vegetatieve fase worden twee belangrijke basisprincipes gelegd voor de gezonde ontwikkeling van de pup:

1. Door 'geurinprenting' wordt een basis gelegd voor de verdere inprenting bij de herkenning van soortgenoten, mensen en de omgeving.
2. De intensieve lichamelijke verzorging van de moeder moet door de pups geaccepteerd worden. Ze worden door hun moeder helemaal lichamelijk overheerst.

Dit gebeurt zeker niet vanzelfsprekend; boos krijsende pups als moeder ze wil verleggen laten dat duidelijk zien en horen.

De biologische moeder heeft dus niet automatisch gezag over haar pups!

Hierin is weinig verschil met de mensenwereld. Ook bij ons is biologisch ouderschap geen enkele garantie voor geaccepteerd ouderschap.

De moederhond blijft zo'n 6 weken

bezig met de lichamelijke overheersing (verzorging) van de pups. Pas daarna gaat ze zich met hun (sociale) opvoeding bezighouden.

Het succes van haar sociale opvoeding hangt helemaal af van de mate waarin de pups haar lichamelijke overheersing hebben geaccepteerd.

Om deze reden staat in het eerste blok van de praktijklessen de lichamelijke overheersing van uw hond centraal!

De motoriek van de pup is in aanvang zeer onbeholpen; ze 'zwemmen' door de werpkist (het achterlijf beweegt zich zwemmend mee met het voorlijf). Ze kunnen al wel hun genoeg of ongenoeg kenbaar maken door snerpemde krijsgeluidjes. Ze kunnen nu al heel erg boos of heel tevreden zijn. De verschillende karaktertjes zijn door die geluiden zeer goed traceerbaar.

EVALUATIESCHEMA LES 7

ZIE BIJLAGE.

OEFENSHEMA LES 8

Dag 1	alle onderdelen tot en met les 7
Dag 2	alle onderdelen tot en met les 7 tactiele overheersing bij rugligging wanneer voet en wanneer naast
Dag 3	alle onderdelen tot en met les 7 alle onderdelen van dag 1 en dag 2 'beter'
Dag 4	alle onderdelen tot en met les 7 alle onderdelen tot en met dag 3 afwisseling verbaal en non-verbaal blijf zit (1 minuut) blijf af
Dag 5	alle onderdelen tot en met les 7 alle onderdelen tot en met dag 5 volgen met alle variaties
Dag 6	alle onderdelen tot en met les 8
Dag 7	alle onderdelen tot en met les 8 en invullen evaluatielijst les 8

LES 8

Nieuwe onderdelen

'Beter'.

Wanneer 'voet' en wanneer 'naast'.

Aanvullende tactiele overheersing bij 'af'

U legt de hond neer en rolt hem op zijn zij. Gaat dit goed (niet tongelen, geeuwen of iets dergelijks), dan rolt u hem door, op zijn rug.

In deze houding dekt u zijn ogen af, u duwt zijn kop naar zijn borst, vlooit hem en controleert de spanning op beide voorpoten. U betast de hele onderzijde van de hond. Vergeet u de voetzolen van alle vier de poten niet. Gaat deze oefening goed, dan heeft u het optimale rendement gehaald uit de afgelopen zeven weken in de lichamelijke overheersing van uw hond en de acceptatie daarvan door uw hond.

Alle tactiele overheersingsoefeningen zijn nu weliswaar een regelmatig terugkerend ritueel voor u, maar evengoed gaat u, zodra u in de gaten heeft dat uw hond misbruik dreigt te maken van de ontstane ruimte, terug naar de gewenste tactiele overheersingsoefening.

Vanaf deze week geeft u de opdrachten slechts met stem en/of lichaamstaal, verbaal of non-verbaal, zonder nog enige lichamelijke 'dwang' te gebruiken.

U blijft ook opdrachten combineren; verbaal en non-verbaal.

Doordat u de opdrachten afwisselend verbaal of non-verbaal gaat geven, blijft de hond alert op u en let dan minder op zijn omgeving. Wordt uw hond ouder, dan kan dit ook zijn voordelen hebben. Een blinde hond met nog goede oren, zal zich richten op uw verbale opdrachten en een dove hond met goede ogen richt zich op uw

Als uw hond ouder wordt is het belangrijk dat u nog steeds op diverse manieren met hem kunt blijven communiceren.

non-verbale opdrachten. Door de lichamelijke overheersing geeft u uw hond zekerheid, voor nu en voor later. Met een dove en blinde hond kunt u toch nog lichamenlijk communiceren dankzij de tactiele overheersingsoefeningen.

Door de opdrachten te splitsen, verbaal en non-verbaal, moet uw hond meer op u gaan letten. Geeft u steeds meerdere opdrachten, des te minder zal uw hond op u letten, met alle rangorde-ondermijnende gevolgen voor de toekomst.

Een hond die alleen op zijn omgeving let, zal wel reageren als u verbaal een opdracht geeft. U belooft hem hiervoor, terwijl hij geen moment op u gelet heeft! Hetzelfde is het geval met een hond die met gespitste oortjes iets in de omgeving in de gaten houdt. Deze hond zal reageren op uw non-verbale opdracht, bijvoorbeeld het wegstappen met het linkerbeen, en hij wordt beloond voor het volgen, zonder dat hij ook maar even op de baas heeft gelet. In beide gevallen belooft u tevens het niet op de baas letten. Het is rangorde-ondermijndend gedrag van uw hond, dat u zelf in de hand werkt door steeds meerdere opdrachten, verbaal en non-verbaal, tegelijk te geven.

Als u wilt belonen, wees dan ook consequent met uw beloning;

- een non-verbale opdracht belooft u tactiel,
- een verbale opdracht belooft u met uw stem en pas later met een aai.

Doordat uw hond nu ook steeds meer ruimte krijgt om met oefeningen te rommelen, moet u erg alert zijn op rangorde-ondermijndend gedrag van uw hond. Let u goed op zijn lichaamstaal!

‘Zit’

U laat de hond volgen op de manier zoals dat hoort.

Vervolgens blijft u stilstaan.

In lichaamstaal gesproken is dit stilstaan voor uw hond eigenlijk al een opdracht: ‘zit’. Als u als roedelleider stilstaat betekent dit in hondentaal dat u op dit moment geen initiatieven vertoont. De ranglagere hoort dan te wachten op het volgende initiatief (de volgende opdracht) van de ranghogere.

U heeft dit uw hond al 7 weken lang geleerd: stilstaan werd doorlopend gekoppeld aan de vervolgo opdracht ‘zit’ en ‘blijf zit’.

Als uw hond optimaal let op uw lichaamstaal dan is het voor hem duidelijk: stilstaan = zitten, tot de roedelleider weer initiatieven gaat nemen.

U blijft staan en wacht één tel. Als uw hond geen enkele neiging heeft om te gaan zitten, geeft u de opdracht ‘zit’.

U kunt overigens prima observeren aan het lichaam van uw hond of uw stilstaan het juiste gevolg (zitten) heeft. Kijkt uw hond van u weg op het moment dat u stilstaat, dan heeft hij veel meer oog voor de omgeving dan voor u.

Ook als uw hond in deze situatie wel gaat zitten zal dit traag gaan en hij zal scheef gaan zitten.

Dominantiezones bij de mens

Zoals uw hond uw lichaam leest

Wees u ervan bewust, dat uw hond uw lichaams- en geurentaal alleen maar kan aflezen vanuit zijn eigen referentiekader. Houdt u daarom ook het schema van de dominantiezones van uw hond bij de hand!

De geurentaal die u volgens uw hond spreekt door het markeren van uw spullen, maar ook door het markeren van zijn lichaam!

Dominantiezone I
schouder
oksels
hoofd

Dominantiezone II
handen
zitvlak
genitaliën

□ = sterk dominante zone

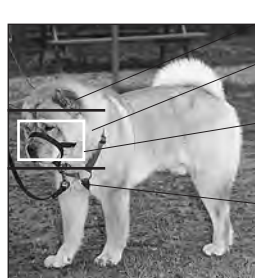
Neutraal in lichaams- taal, maar niet in geurentaal!

mond
oksels
handen
zitvlak/genitaliën
knieholten
voeten

DOMINANTIEZONES

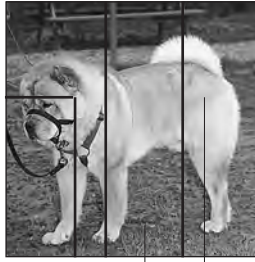
Zijkant

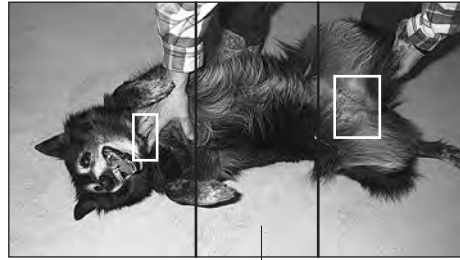
Neutraal dominant
dominant/erogene zones
onderdanigheidszone

Onderdanigheids-
zone

dominantie zone I

neutraal
dominantie zone II

onderkant
neutrale zone

dominant/erogene zone

sterk dominante zone

- * Op de neutrale zones laat praktisch elke hond zich betasten en aaien.
- * Ook op de onderdanige zones is dat meestal mogelijk.
- * Binnen de dominantiezones I en II liggen de specifieke dominantieplekken; deze zijn moeilijker tactiel te benaderen.